

Betænkning

over

I. forslag til lov om indseende med priser og II. forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

(Afgivet af udvalget den 14. maj 1956).

Udvalget har holdt 9 møder og har haft fire samråd med ministeren for handel, industri og søfart og et med finansministeren. Udvalget har modtaget en deputation fra Danske Husmødres Forbrugerråd, hvis henvendelse er optrykt som bilag 3 til betænkningen. Endvidere har udvalget modtaget skriftlige henvendelser fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Foreningen af Importører af Reservedele til Landbrugsmaskiner samt Grossister i Landbrugsredskaber og Foreningen af Frugtimportører i København. Udvalget har modtaget en fælleshenvendelse fra fire organisationer i isenkrambranchen og to fælleshenvendelser fra Butikshandelens Fællesråd, Grosserer-Societetets Komité, Håndværksrådet, Industrirådet og Provins-handelskammeret. En række af disse henvendelser samt en skrivelse fra justervæsenet til handelsministeriet er ligeledes optrykt som bilag til betænkningen.

Endelig har udvalget modtaget skriftlige besvarelser af en række spørgsmål til handelsministeren.

ad I. Forslag til lov om indseende med priser.

Et flertal (socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer af udvalget) er enig i, at der i samarbejde med erhvervs- og forbrugerorganisationer i stigende grad indenfor vareomsætningen bør gives forbrugerne oplysning om varers kvalitet. Da

det for udvalget er oplyst, at den nedsatte kvalitetsmærkningskommission i en nær fremtid kan ventes at afgive betænkning vedrørende alle herhenhørende spørgsmål, henstiller flertallet til handelsministeren at foranledige, at kommissionens afsluttende arbejde fremskyndes mest muligt, så kommissionens betænkning kan danne grundlaget for folketingets overvejelser vedrørende de i lovforslagets § 5 omhandlede spørgsmål.

Flertallet bemærker med henblik på forslagens bestemmelse om, at tilsynet skal kunne foreskrive, at der i hoteller og restaurationer ophænges prislistes, at det for udvalget er oplyst, at en sådan ordning blev indført under den forud for monopolloven gældende prislovgivning, og at ordningen, forsåvidt angår værelser og morgencomplet, fortsat er opretholdt i kraft af overgangsbestemmelserne i monopollovens § 23, stk. 1. Denne ordning ligesom andre i henhold til prislovgivningen fastsatte og endnu ikke ophævede bestemmelser om prisskiltning, prismærkning og faktureringspligt vil altså i henhold til § 23, stk. 1, kunne opretholdes i det omfang, monopoltilsynet måtte finde det ønskeligt.

Flertallet henleder iøvrigt opmærksomheden på, at der i monopollovens § 13 er givet monopoltilsynet bemyndigelse til at foreskrive mærkning og skiltning med pris

for nødvendige forbrugsvarer, såfremt tilsynet skønner, at der indenfor en branche ikke i rimeligt omfang finder sådan mærkning og-skiltning sted.

Med hensyn til affattelsen af ændringsforslagets § 3 gør flertallet opmærksom på, at der i loven om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse, jfr. lovbekendtgørelse nr. 80 af 31. marts 1937 § 16, findes en sålydende bestemmelse: „Ministeren for handel, industri og søfart bemyndiges til efter samråd med hovedorganisationer for dansk erhvervsliv at fastsætte, at bestemte varer i detailsalg (salg til forbruger) kun må sælges eller udbydes til salg i foreskrevne enheder i henseende til tal, mål eller vægt eller med en på varen eller dens indpakning anbragt angivelse af tal, mål eller vægt, ligesom også til at fastsætte, at bestemte varer i detailsalg (salg til forbruger) kun må sælges eller udbydes til salg med angivelse af, om varen er dansk eller udenlandsk, eller af dens frembringelses- eller oprindelsessted. Ministeren kan nærmere fastsætte, på hvilken måde de pågældende angivelser skal anbringes, samt hvad der i hvert enkelt tilfælde skal forstås ved varens frembringelses- eller oprindelsessted.“

Denne bestemmelse er hidtil ikke anvendt som led i bestræbelserne for at orientere forbrugerne under deres indkøb i butikkerne. Da betydningen af, at forbrugerne har kendskab til vægten af varepakningers indhold, er stadig stigende, efterhånden som flere og flere af de varer, der omsættes i detailhandelen, sælges i fabrikantens, importørens eller grossistens pakninger, finder flertallet, at det vil være hensigtsmæssigt og sagligt mest betryggende, at monopoltilsynet får bemyndigelse til at kunne påbyde, at pakninger skal være forsynet med oplysning om nettovægt.

Flertallet indstiller herefter lovforslaget til vedtagelse i den ved nedenstående af handelsministeren tiltrådte ændringsforslag foreslåede affattelse.

Et mindretal indenfor flertallet (de socialdemokratiske medlemmer af udvalget) må beklage, at det ikke har været muligt at opnå tilslutning til kapitel I i forslaget til lov om indseende med priser, der omhandler avancestop. Da et avancestop tidligere har været gennemført ved handelsministeriets

bekendtgørelse nr. 108 af 21. marts 1951 og ved lov nr. 43 af 14. marts 1955 om forbrugsbegrænsende foranstaltninger uden de i nærværende lovforslags §§ 2 og 3 nævnte kontrolforanstaltninger, har mindretallet søgt at opnå tilslutning til et avancestop på tilsvarende grundlag, men heller ikke en sådan tilslutning kunne opnås.

Det er mindretallets opfattelse, at såfremt offentliggørelsen af prisundersøgelser i henhold til § 1 i den nye udformning af forslaget til lov om indseende med priser ikke fører til en ændring af påviste urimelige prisforhold, vil der foreligge grundlag for at søge lovhjemmel for indgreb.

Et andet mindretal indenfor flertallet (det radikale venstres medlemmer af udvalget) udtaler, at man må anse det for uforvarligt at gennemføre de i lovforslagets kapitel I indeholdte bestemmelser.

Mindretallet må anse det for udelukket at kunne administrere en ordning, hvis grundlag skulle være prisfortegnelser over hver enkelt vare i hver enkelt af 200 000 industri-, håndværks- og handelsvirksomheder udarbejdet af virksomhedens indehaver og med pligt for denne til at indsende meddelelser til monopoltilsynet om enhver fremtidig prisforandring for hver enkelt vare. Ordningen ville i praksis vise sig værdiløs og kun betyde en uoverskuelig ophobning af millioner af skrivelser.

Den af det socialdemokratiske mindretal antydede mulighed at indføre et avancestop uden nogen som helst kontrol med overholdelsen ville på den anden side medføre den største vilkårlighed, hvorved de mindre samvittighedsfulde ville profitere på de mere samvittighedsfuldes bekostning.

Efter mindretallets opfattelse beror de her nævnte forslag på en fejlvurdering af, hvilke midler der i en tid med normal vareforsyning er anvendelige for at modvirke urimelige avancer. Den opgave, der her foreligger, består i at fremme en sund konkurrence og at gøre det så let som muligt for forbrugerne at finde frem til de rimeligste priser.

Indenfor det vareområde, der beherskes af dominerende enkeltvirksomheder eller af kollektive aftaler, må opgaven løses af monopoltilsynet.

Udenfor dette område er der meget be-

tydelige vareområder, hvor konkurrencen er stærkt begrænset på grund af, at indførslen af varer fra udlandet af valutamæssige grunde er forbudt eller meget stærkt begrænset. Der er her en vid mark for at søge en sund konkurrence fremmet med faldende varepriser, men hvor regeringsforslaget intet indeholder med henblik på at udnytte disse muligheder. Mindretallet må derfor anse den i ændringsforslagets § 2 indeholdte bestemmelse for meget betydningsfuld, hvorefter der skal ske en sammenligning af inden- og udenlandske priser indenfor visse af restriktioner omfattede vareområder, så øget konkurrence kan fremkaldes, hvor prissammenligninger godtgør, at importbegrænsningen udnyttes på urimelig vis. De nævnte prissammenligninger må selvsagt først og fremmest søges foretaget på områder, hvor det drejer sig om betydningsfulde brugsvarer, og hvor der foreligger en vis ensartethed, så sammenligningen kan foretages med nogenlunde sikkerhed.

Endelig må mindretallet anse det for rimeligt, at der gives monopoltilsynet den i ændringsforslagets § 1 omhandlede bemyndigelse til at foretage undersøgelse af pris- og avanceforholdene på konkrete områder, såfremt tilsynet efter henvendelse fra forbruger-, producent- eller handelsorganisationer finder, der er begrundet formodning om, at prisdannelsen er urimelig. I givet tilfælde vil en sådan undersøgelse kunne være af værdi til vejledning såvel for offentligheden som for vedkommende branche eller virksomhed.

Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) kan ikke tiltræde ministerens lovforslag, da mindretallet må anse det for uforsvarligt at gennemføre de i lovforslaget indeholdte bestemmelser, som i væsentlig grad vil skabe usikkerhed med hensyn til monopollovens administration og formål. Mindretallet ønsker at fremhæve den enighed, hvormed monopolloven i sin tid gennemførtes, og den betydning, man dengang tillagde enigheden, og må derfor tage bestemt afstand fra, at man nu — kun et år efter — og inden visse lovbestemmelser endnu er trådt i kraft, vil ændre grundlaget for det ind-

gåede forlig både med hensyn til lovtekst og de til monopolloven knyttede bemærkninger, hvorom der også var enighed imellem forligets fire partier.

Flertallets ændringsforslag kan mindretallet heller ikke tiltræde, da dettes § 1 indeholder bestemmelser, som på samme måde ændrer grundlaget for det indgåede forlig om monopolloven. I stedet for den foreslåede § 2 anser mindretallet det for hensigtsmæssigt at foreslå vareforsyningsloven ændret, således at sidstnævnte lovs, jfr. lov bekendtgørelse nr. 302 af 14. december 1955 § 1, stk. 2, og § 15, stk. 1, affattes således:

„§ 1, stk. 2. Ved lovens administration vil det være at iagttage, at der ikke foretages eller opretholdes andre eller videregående indgreb i det normale næringsliv, end den forsvarlige løsning af foreliggende spørgsmål af væsentlig betydning nødvendiggør. Ved tilrettelæggelsen af foranstaltninger i henhold til loven bør en tilbagevenden til normale forhold for erhvervslivet tilstræbes og forberedes i det omfang, det er muligt, herunder ved udvidelse af fri-listerne for indførsel og udførsel. Under iagttagelse heraf skal det ved tilrettelæggelsen af importreguleringen i henhold til nærværende lov tilstræbes, at forholdene mellem færdige forbrugsvarer og råstoffer, halvfabrikata og investeringsgoder bliver således, at der skabes fornøden konkurrence. Med henblik herpå påhviler det handelsministeren på konkrete områder og iøvrigt i det omfang, det er muligt, at søge belyst, hvorledes priserne her i landet forholder sig til tilsvarende priser i udlandet. Importen skal gøres størst mulig under hensyn til betalingsbalancen.“

„§ 15, stk. 1. Der nedsættes et udvalg på 17 medlemmer, valgt efter forholdstal af folketinget blandt dets medlemmer. Udvalget nedsættes ved begyndelsen af hvert folketingsår og efter afholdelse af folketingsvalg. Det påhviler vedkommende minister overfor udvalget at redegøre for mere betydende foranstaltninger, som gennemføres i medfør af lovens bestemmelser, og for resultatet af de i henhold til § 1 foretagne sammenligninger af priser i ind- og udland. Det påhviler endvidere ministeren for handel, industri og søfart overfor udvalget at redegøre for indgåede handelsaftaler. Mini-

steren holder endvidere udvalget underrettet om principperne for behandlingen af private varebytteforretninger og om omfanget af sådanne forretninger.“

Mindretallet har for den rette sammenhængs skyld anset det for saglig rigtigt i stedet for flertalsforslagets § 2 at foreslå vareforsyningsloven ændret og derved tilvejebringe materiale til bedømmelse af eventuelle uheldige konkurrence- og prismæssige virkninger af importbegrænsningen. Det var mindretallets forudsætning, at handelsministeren skulle pålægge direktoratet for vareforsyning i samarbejdet med monopoltilsynet at tilvejebringe de omhandlede oplysninger om priser i ind- og udland og efter anmodning af interesserede organisationer lade foretage undersøgelser, for så vidt ministeren antog, at der var grundet formodning om, at indenlandske priser ikke stod i rimeligt forhold til udenlandske. Mindretallet forudsatte ligeledes, at interesserede organisationer eller enkeltvirksomheder fik lejlighed til at udtale sig om undersøgelsesresultater, forinden de forelægges i vareforsyningsudvalget og offentliggøres.

Mindretallet er også enig i, at der i samarbejde med erhvervs- og forbrugerorganisationer i stigende grad indenfor vareomsætningen bør gives forbrugerne oplysning om varers kvalitet og om vægten på særligt indpakkede varer, hvor dette er muligt og hensigtsmæssigt. Det omhandlede spørgsmål blev indgående drøftet og overvejet ved monopollovens behandling og førte til, at alle fire partier i betænkningen gav udtryk for at ville afvente afslutningen af kvalitetsmærkningskommissionens arbejde på dette område. Hertil kan mindretallet fremdeles henholde sig, og da det yderligere for udvalget er oplyst, at den nedsatte kvalitetsmærkningskommission i nær fremtid kan ventes at afgive betænkning vedrørende alle herhenhørende spørgsmål, må mindretallet mene, at denne betænkning bør afgive det saglige grundlag for folketingets overvejelser vedrørende de i lovforslagets § 5 omhandlede spørgsmål. Indtil kommissionsbetænkningen foreligger, skal mindretallet i så henseende henvise til § 16 i lov om uretmæssig konkurrence, der lyder således:

„Ministeren for handel, industri og søfart bemyndiges til efter samråd med hovedor-

ganisationer for dansk erhvervsliv at fastsætte, at bestemte varer i detailsalg (salg til forbruger) kun må sælges eller udbydes til salg i foreskrevne enheder i henseende til tal, mål eller vægt eller med en på varen eller dens indpakning anbragt angivelse af tal, mål eller vægt, ligesom også til at fastsætte, at bestemte varer i detailsalg (salg til forbruger) kun må sælges eller udbydes til salg med angivelse af, om varen er dansk eller udenlandsk, eller af dens frembringelses- eller oprindelsessted. Ministeren for handel, industri og søfart kan nærmere fastsætte, på hvilken måde de pågældende angivelser skal anbringes, samt hvad der i hvert enkelt tilfælde skal forstås ved varens frembringelses- eller oprindelsessted.

Overtrædelse heraf straffes med bøder.

Overtrædelse af det i § 7 (jfr. bekendtgørelse nr. 182 af 28. juli 1909) i lov nr. 124 af 4. maj 1907 om indførelse af det metriske system indeholdte påbud om i handel og vandel udelukkende at anvende metrisk mål og vægt straffes med bøder.“

Som det fremgår af mindretallets udtalelse, har det på væsentlige områder kunnet tilslutte sig såvel flertallets som det radikale venstres mindretalsudtalelser, men beklager, at det ikke har været muligt at få tilslutning til den saglige løsning af opgaven, som mindretallet har foreslået.

Mindretallet kan derfor ikke tiltræde flertalsforslaget, men vil iøvrigt redegøre for sin stilling i salen.

ad II. forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

Et flertal (socialdemokratiets og det radikale venstres medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* i den ved nedenstående, af handelsministeren tiltrådte ændringsforslag foreslåede affattelse.

Et mindretal indenfor flertallet (de socialdemokratiske medlemmer af udvalget) beklager, at det ikke har været muligt at opnå tilslutning til den foreslåede ændring af monopollovens § 24.

Et andet mindretal indenfor flertallet (det radikale venstres medlemmer af udvalget) har ikke fundet tilstrækkelig begrundelse for den foreslåede ændrede affattelse af mo-

Bet. o. lovf. om indseende med priser m. m.

monopollovens § 24, stk. 2, og gør iøvrigt opmærksom på, at monopoltilsynet ved sin afgørelse af, om en anmeldt prisforhøjelse skal godkendes, allerede efter loven vil kunne tage hensyn til indtjeningsforholdene.

Et *mindretal* (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) kan ikke tiltræde flertallets indstilling, da der ikke siden monopollovens vedtagelse i foråret 1955 er sket noget, som kan forrykke forudsætningerne for det dengang sluttede forlig om loven.

I anledning af den udtalelse, der er fremsat af det radikale venstres medlemmer af udvalget, gør mindretallet opmærksom på, at der ikke i monopolloven findes bestemmelser, der giver hjemmel for at behandle lønforhøjelser som de i foråret gennemførte anderledes end andre omkostningselementer.

Mindretallet indstiller herefter lovforslaget til *forkastelse*.

Ændringsforslag til

I. forslag til lov om indseende med priser.

Af et *flertal* (Bertel Dahlgaard, Einer-Jensen, Poul Hansen (Kalundborg), Carl P. Jensen, Lars P. Jensen, Jørgen Jørgensen (Lejre), Lars M. Olsen, Axel Ivan Pedersen og Hans Rasmussen), tiltrådt af *ministeren for handel, industri og søfart*:

Lovforslagets tekst affattes således:

„§ 1.

Stk. 1. Efter anmodning af forbruger-, producent- eller handelsorganisationer kan monopoltilsynet foretage undersøgelse af pris- og avanceforholdene på konkrete områder, såfremt tilsynet finder, der er begrundet formodning om, at prisdannelsen er urimelig.

Stk. 2. Det påhviler monopoltilsynet at orientere offentligheden om resultatet af undersøgelser i henhold til stk. 1. Forinden

der gives meddelelse til offentligheden om undersøgelser, skal monopoltilsynet give de pågældende organisationer eller enkeltvirksomheder lejlighed til at udtale sig herom.

§ 2.

Stk. 1. For varer, hvis fremstilling eller forhandling her i landet er beskyttet mod udenlandsk konkurrence som følge af importbegrænsning, påhviler det monopoltilsynet i samarbejde med direktoratet for vareforsyning at søge belyst, hvorledes priserne her i landet forholder sig til tilsvarende priser i udlandet.

Stk. 2. Det påhviler handelsministeren at holde folketingets vareforsyningsudvalg orienteret om de tilvejebragte oplysninger.

§ 3.

For varer, der forhandles i fabrikantens, importørens eller grossistens for forbrugeren bestemte pakning, kan monopoltilsynet efter forhandling med vedkommende erhvervs- og forbrugerorganisationer bestemme, at pakningen skal være forsynet med oplysning om nettovægt.

§ 4.

Bestemmelserne i §§ 15, 18 og 22 i lov nr. 102 af 31. marts 1955 om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger finder tilsvarende anvendelse på de af nærværende lov omfattede forhold.“

II. forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

Af et *flertal* (Bertel Dahlgaard, Einer-Jensen, Poul Hansen (Kalundborg), Carl P. Jensen, Lars P. Jensen, Jørgen Jørgensen (Lejre), Lars M. Olsen, Axel Ivan Pedersen og Hans Rasmussen), tiltrådt af *ministeren for handel, industri og søfart*:

Lovforslagets tekst affattes således:

„I lov nr. 102 af 31. marts 1955 om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger ændres i § 24 „1956“ til: „1958“.“

Bertel Dahlgaard.

Einer-Jensen,
formand.

Erik Eriksen.

Niels Eriksen.

Poul Hansen (Kalundborg),
næstformand og ordfører.

Carl P. Jensen.

Lars P. Jensen.

Jørgen Jørgensen (Lejre).

Thorkil Kristensen.

Anker Lau.

Lorentzen.

Aksel Møller.

Lars M. Olsen.

Axel Ivan Pedersen.

Hans Rasmussen.

Poul Sørensen.

Weikop.

Bilag 1.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

København, den 19. april 1956.

Til det af folketinget nedsatte udvalg vedrørende de fremsatte lovforslag om priser m. v.

Under mæglingsforslagets behandling i folketinget bebudede regeringen, at den ville fremsætte forslag til en lovgivning, der tog sigte på at begrænse pris- og avancestigninger.

Erhvervsrådet har med tilfredshed erfarede, at sådanne forslag nu er forelagt, og man skal understrege, at det også må forekomme urimeligt, hvis indgrebet overfor arbejdsmarkedets parters fri ret til selvstændigt og eventuelt gennem konflikt at fastsætte lønnen ikke — snarest muligt — efterfølges af en lovgivning, der hindrer andre grupper indenfor vort erhvervsliv i uhindret at sætte deres indtægter i vejret, ja, at hjemtage fortjenester på de lønforbedringer, mæglingsforslaget indeholder.

Erhvervsrådet lægger særlig vægt på, at lovgivningen skærpes indenfor de erhvervsområder, hvor konkurrencen er begrænset, og man kan tiltræde de foreslåede ændringer til monopollovens § 24: dels at der gennemføres et prisstop, således at prisforhøjelser ikke kan sættes i kraft uden monopoltilsynets godkendelse, dels at monopoltilsynet får bemyndigelse til, når forholdene taler herfor, at pålægge virksomhederne selv at bære indtrådte eller indtrædende stigninger i lønomkostningerne.

Erhvervsrådet skal fremhæve, at de i den senere tid offentliggjorte virksomhedsregnskaber og ikke mindst det fortrolige regnskabsmateriale, som det medlem af monopoltilsynet, som er udpeget efter indstilling af erhvervsrådet, har haft lejlighed til at gøre sig bekendt med, tydeligt viser,

at indtjeningsforholdene i en række virksomheder er sådanne, at indtrådte eller indtrædende lønforhøjelser bl. a. her må kunne bæres uden prisforhøjelser. Dette gælder så meget mere, som lønforhøjelser, der ikke kan overvælttes på priserne, i det lange løb må medvirke til at øge de pågældende virksomheders interesse i en så hensigtsmæssig og effektiv produktionstilrettelæggelse som muligt.

Erhvervsrådet skal i denne forbindelse fremhæve det ønskelige i, at der samtidig med gennemførelse af de nævnte lovbestemmelser også foretages en ændring i lovens § 11, stk. 2, således at der ikke fremover vil kunne rejses tvivl om, at monopoltilsynet ved bedømmelse af, om de hidtidige priser i en virksomhed er urimelige, er berettiget til at tage den pågældende virksomheds hele økonomiske stilling i betragtning.

Forsåvidt angår monopollovens § 13, kan erhvervsrådet tiltræde den udbygning af disse lovbestemmelser, som er foreslået ved kapitel II i det særlige forslag til lov om indseende med priser. Erhvervsrådet finder det i høj grad påkrævet, at der gennem prisundersøgelser og oplysninger om varens priser, sammensætning, indhold og egenskaber gives en stimulans til forbrugers prisbevidsthed og dermed til en øget konkurrence.

Erhvervsrådet skal iøvrigt benytte lejligheden til at henlede udvalgets opmærksomhed på ønskeligheden af, at den givne anledning benyttes til at foretage en ændring i monopollovens § 2, stk. 1. Som det

vil erindres, blev der fra regeringens side oprindeligt foreslået, at loven også fandt anvendelse på områder, hvor konkurrence var begrænset af „andre organisationsmæssige og strukturelle forhold“. Denne bestemmelse udgik under folketingets behandling af lovforslaget, idet det pågældende udvalg dog i sin betænkning gjorde opmærksom på, at ændringen på dette punkt kun „tilsigter en klargørelse i formuleringen“. Under en i dagspressen meget omtalt sag vedrørende en ny forretningstype indenfor detailhandelen er der nu blevet rejst tvivl på dette punkt bl. a. fra juridisk hold, og erhvervsrådet skal derfor henstille, at § 2, stk. 1, ændres i overensstemmelse med det oprindelige lovforslag.

Efter erhvervsrådets formening er det ikke tilstrækkeligt alene at skærpe kontrollen med priser og avancer indenfor det aftalebundne område. Ganske vist dækker dette område en lang række vigtige varer — specielt hvis monopollovens § 2, stk. 1, ændres som foreslået foran — men i den nuværende situation er man enig med regeringen i, at det herudover er påkrævet at gennemføre et almindeligt avancestop. Dette understreges bl. a. af de betydelige

avancestigninger, der har fundet sted indenfor grupperne: kød- og pålægsvarer, fisk samt kartofler, grønsager og frugt.

Erhvervsrådet er fuldt opmærksom på vanskelighederne ved at kontrolere et sådant almindeligt avancestop og skal henstille til overvejelse, hvorvidt der vil kunne opnås en enklere administration ved at genoplive de tidligere lokale prisudvalg. De fortegnelser over de pr. 12. april 1956 gældende priser, som handelsministeren har foreslået skal føres af samtlige erhvervsdrivende, kunne eventuelt gøres tilgængelige for de forbrugere, der måtte ønske dette, og er der alligevel forbrugere, der finder en prisstigning påfaldende, kunne der derefter ske henvendelse til det lokale prisudvalg.

Erhvervsrådet skal ikke for sit vedkommende tage nærmere stilling til den ene eller den anden kontrolforanstaltning, men blot fremhæve betydningen af, at skærpelsen af monopolloven suppleres med et generelt avancestop. Et sådant avancestop bør i øvrigt efter erhvervsrådets opfattelse gælde for samme periode som det til lov ophøjede mæglingsforslag, ligesom det også bør omfatte tjeneste- og transportydelse.

P. R. V.

Fr. Dalgaard.

/ Jørgen Paldam.

Bilag 2.

København, den 20. april 1956.

Til det af folketinget nedsatte udvalg til behandling af forslag til lov om indseende med priser samt forslag til lov om ændringer i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger, Christiansborg.

Undertegnede erhvervsorganisationer tillader sig at rette henvendelse til folketingsudvalget angående de af regeringen forelagte forslag til lov om indseende med priser og til lov om ændringer i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

I årene efter krigens afslutning har man fra lovgivningsmagts side tilstræbt at afvikle den af krigstiden hidførte ekstraordinære prislovgivning, og med monopolovens ikrafttræden den 1. juli 1955 forsvandt de sidste rester af denne reguleringslovgivning. En genindførelse af denne lovgivning må kræve en ganske særlig motivering svarende til krigs- eller krigslignende tilstande. En sådan motivering for de nævnte lovforslag foreligger ikke i den øjeblikkelige situation.

Den af regeringen i efteråret gennemførte undersøgelse af avancerne på levnedsmidler og brændsel viste iøvrigt, at der intet grundlag er for indgreb overfor erhvervenes prisberegninger. Rigtigheden heraf bestyrkes også ved, at der praktisk taget ikke er fremkommet dispensationsansøgninger fra avancebestemmelserne i lov om forbrugsbegrænsende foranstaltninger, hvilket bl. a. hænger sammen med, at konkurrencen har været en hindring for, at priserne for de pågældende varer blev forhøjet med mere end afgiftsbeløbet.

Vi skal yderligere anføre, at de statistiske oplysninger om f. eks. aktieselskaber viser en faldende tendens for disses udbytte og overskud. Det gennemsnitlige udbytte i aktieselskaber har i de senere år — når udbyttet sættes i forhold til den samlede egenkapital — ligget væsentligt under den

rente, der kan opnås ved risikofri kapitalanbringelse i statsobligationer.

Heller ikke i den konkrete situation kan der findes motivering for ekstraordinære pris- eller avancebestemmelser. Det til lov ophøjede mæglingforslag betyder ikke, at der er gennemført lønstop. Mæglingforslaget medfører nye lønstigninger, og den automatiske pristalsregulering af arbejdsløningerne er bevaret. Der er således ikke nogen naturlig sammenhæng mellem mæglingforslagets ophøjelse til lov og indgreb overfor erhvervslivets indtægtsmuligheder.

Iøvrigt er konkurrencen indenfor vareproduktionen og -omsætningen i modsætning til indenfor arbejdsmarkedet fri, og i de tilfælde, hvor der forekommer konkurrencebegrænsende foranstaltninger, er disse underkastet kontrol i henhold til monopolloven. Hertil kommer, at konkurrencen indenfor erhvervslivet er mere effektiv end på noget tidligere tidspunkt, hvilket giver den bedste garanti for rimelige pris- og avanceberegninger. I denne forbindelse vil man ikke undlade at fremføre, at lovforslaget efter sin opbygning endog vil kunne virke prisfordyrende og lægge hindringer i vejen for prisreduktioner i takt med mulighederne herfor.

En gennemførelse af de forelagte lovforslag vil nødvendiggøre opbygningen af et administrationsapparat af hidtil ukendt omfang indenfor dette område og vil således forøge statsudgifterne, ligesom virksomhederne vil få betydelige omkostninger af uproduktiv karakter.

Til de enkelte bestemmelser skal vi anføre følgende:

Lov om indseende med priser.

ad kap. I: Under henvisning til det foran anførte må erhvervslivet afvise gennemførelse af et pris- eller avancementstop. Det foreslåede avancementstop skulle bygge på de gældende priser på en nærmere angiven dato hos ca. 200 000 industri-, håndværks- og handelsvirksomheder, der alle skulle udarbejde omfattende prislister og fremover indberette prisforhøjelser til monopoltilsynet. En sådan ordning ville medføre urimelige forhold for erhvervslivet og ville overhovedet ikke kunne administreres. Det er iøvrigt oplyst, at monopoltilsynet har den opfattelse, at resultaterne af en almindelig avancementregulering kun i helt ekstraordinære tilfælde kan forventes at stå i rimeligt forhold til de med kontrollens gennemførelse forbundne ulemper.

Det bemærkes yderligere, at det for erhvervslivet, ganske særligt indenfor de mere konjunkturprægede områder, er nødvendigt, at der består mulighed for at kalkulere efter genskaffelsesprisen, hvilket også tidligere er erkendt af lovgivningsmagten.

ad kap. II, § 4: De her foreslåede bestemmelser om, at monopoltilsynet kan iværksætte undersøgelser af prisdannelsen på specielle områder, offentliggøre disse undersøgelseres resultat etc. etc., er en udvidelse af de gældende bestemmelser i monopolloven (§ 14 og § 19, stk. 2). Erhvervslivet mener imidlertid, at eventuelle undersøgelser fortsat bør begrænses til at omfatte de vareområder, hvor der findes konkurrencebegrænsninger under en eller anden form.

ad § 5: Vedrørende lovforslagets bestemmelser om prismærkning, prisskiltning, faktureringspligt og oplysninger om nettovægt bemærkes, at bestemmelser af denne art efter vor opfattelse ikke hører hjemme i en lov af så ekstraordinær art som den her omhandlede. Iøvrigt er det organisationernes indtryk, at erhvervene i alle forhold, hvor det er praktisk muligt, vil føje forbrugernes ønsker på disse punkter. Hertil kommer, at der allerede i monopolloven findes bestemmelser om prismærkning etc., og at kommissionen vedrørende kvalitetsmærkning m. v. snart har tilendebragt sit arbejde; det vil derfor være naturligt at afvente meddelelse om de resultater, kommissionen er nået til.

Hvad angår forslaget om ophængning af prislister, bemærkes, at tidligere erfaringer har vist, at dette ikke er nogen praktisk foranstaltning og iøvrigt er uden større interesse for forbrugerne.

Lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger.

ad § 1, stk. 1: Bestemmelsen om forudgående godkendelse af prisforhøjelser blev optaget i prisloven umiddelbart efter krigsudbrudet i 1939 med henblik på en imødegåelse af de prisstigningstendenser, som tiden indebar. De vedrørende denne bestemmelse i trustkommissionens betænkning og i motiverne til monopolloven anførte betragtninger, bl. a. om, at en sådan bestemmelse modvirker prisfald og ikke er påkrævet under nogenlunde rolige prisforhold, bør føre til, at den nu ophæves.

Allerede heraf følger, at erhvervene må protestere imod, at bestemmelsen i § 24 kommer til at omfatte alle de varer, med hensyn til hvilke prisforhøjelser skal anmeldes i henhold til monopollovens anmeldelsesbestemmelser, idet en gennemførelse af dette forslag indebærer en helt urimelig udvidelse af statsmagtens indflydelse på prisdannelsen.

ad § 1, stk. 2: Erhvervene må afvise, at der tillægges monopoltilsynet myndighed til efter et i realiteten frit vilkårligt skøn at bestemme over indkomstforholdene i en branche.

En hovedregel for enhver pris- eller monopollovgivning må være, at brancher og virksomheder har adgang til at indregne faktisk afholdte omkostninger samt en rimelig nettoavance i deres varepriser. Dette princip er blevet fraveget i ganske ekstraordinære situationer, som det skete i visse tilfælde under krigen og under Korea-krisen. Den nuværende situation berettiger på ingen måde til fravigelse af dette princip; iøvrigt er bestemmelsen i lovforslaget således, at den ikke blot tager sigte på de i øjeblikket gældende forhold, men på forholdene ubegrænset fremover.

Endvidere skal vi fremhæve, at gennemførelsen af en sådan bestemmelse kan indebære, at man svækker interessen for yderligere rationalisering og bedre produktionsrettelæggelse, fordi resultatet heraf kan

blive, at virksomhederne straffes ved selv at skulle bære fremtidige lønstigninger. Bestemmelsen vil således modvirke ønsket om størst mulig produktionsforøgelse.

Da disse forslag er af største betydning

for erhvervslivet, vil man eventuelt tillade sig at fremkomme med yderligere bemærkninger, når man bliver bekendt med udvalgets forhandlinger.

Butikshandelens Fællesråd.

Chr. Grøn.

Grosserer-Societetets Komité.

C. V. Jernert.

Håndværksrådet.

Poul Persson.

Industrirådet.

Aage L. Rytter.

Provinshandelskammeret.

Børge G. Christensen.

Bilag 3.

Danske Husmødres Forbrugerråd.

København, den 20. april 1956.

Til folketingets udvalg vedrørende lov om indseende med priser.

Danske Husmødres Forbrugerråd, der ifølge hele sin natur er upolitisk, kan naturligvis ikke tage stilling til de politiske dele af det lovkompleks, som regeringen forelagde i folketinget d. 17. ds. Danske Husmødres Forbrugerråd ønsker derfor alene at udtrykke sin tilfredshed med, at der hermed gives mulighed for øget prismærkning og prisskiltning, bedre oplysninger om varers sammensætning og angivelse af nettovægt etc. Dette er ganske på linie med det arbejde, der har ligget forbrugerrådet så meget på sinde siden dets start: at gøre husmødrene mere prisbevidste, således at de

ved indkøb i højere grad end nu får mulighed for at veje pris mod kvalitet.

For at et sådant oplysende arbejde skal få den rette betydning, vil det imidlertid være afgørende, at det nødvendige materiale virkelig kommer til husmødrenes kundskab, og vi håber derfor, at såvel presse som radio vil forstå at bringe sådanne oplysninger i en form, der ikke er beregnet på specialister, men på ganske almindelige borgere.

Danske Husmødres Forbrugerråd håber derfor, at udvalgets arbejde må føre til positive resultater for vort forbrugeroplysende arbejde.

P. r. v.

Viola Nørløv,
fmd.

Bilag 4.

Ministeriet for handel, industri og søfart.

København, den 25. april 1956.

Under henvisning til den i udvalget i går tagen skrivelse af 20. april d. å. vedrørende stedfundne drøftelse fremsender man hos- færdigpakkede varer.
lagt afskrift af en fra justervæsenet mod- | Skrivelsen vedlægges i 20 eksemplarer.

P. m. v.

Lis Groes.

/ Bjerregård Jensen.

Folketingsudvalget angående forslag til lov om ind- seende med priser og forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrence- begrænsninger.

Underbilag.

Justervæsenet.

København, den 20. april 1956.

I anledning af det i folkettinget fremsatte forslag til „Lov om indseende med priser“ undlader jeg ikke herved at henlede det høje ministeriums opmærksomhed på den særlige interesse, justervæsenet har i den i lovforslagets § 5, stk. 2, indeholdte bestemmelse om færdigpakkede varers mærkning med nettovægt.

Det er mit bestemte indtryk, der iøvrigt er blevet bekræftet ved en større del konkrete eksempler, at undladelse af at anføre en færdigpakked vares nettovægt på emballagen benyttes af en række virksomheder som motivering for at unddrage sig den justerpligt, der ifølge bestemmelsen i § 5 i lov nr. 65 af 28. februar 1950 om mål og vægt er pålagt måle- og vejerredskaber, der benyttes i handel m. v., idet man overfor

justervæsenets krav om justering af sådanne redskaber hævder, at når der ikke på en vares emballage er angivet nogen bestemt vægt, foregår salget ikke på grundlag af en vejning, der i meterlovens forstand kræver justeret vægt. Herved unddrager den pågældende virksomhed sig ikke alene den l. gangs-justering, der ellers med sikkerhed kan kræves, men også den tilsynspligt for vedkommende redskaber, der er hjemlet i samme lovs § 7.

Det ses derfor ikke rettere, end at en lovfæstelse af pligten til mærkning af færdigpakkede varer med nettovægt eller rumfang vil skabe klarere og renere linier for administrationen af førnævnte „Lov om mål og vægt“.

A. K. F. Christiansen.

Ministeriet for handel, industri og søfart.

Bilag 5.

København, den 8. maj 1956.

Til det af folketingets nedsatte udvalg til behandling af forslag til lov om indseende med priser samt forslag til lov om ændringer i lov om tilsyn med monopol- og konkurrencebegrænsninger, Christiansborg.

Af dagspressen er fremgået, at det radikale venstres medlemmer af udvalget har stillet et foreløbigt ændringsforslag til handelsministerens forslag til lov om indseende med priser og til lov om ændringer i monopolloven.

På grundlag af de modtagne oplysninger om indholdet af disse ændringsforslag skal vi tillade os at fremkomme med følgende udtalelse, idet vi iøvrigt kan henvise til vor skrivelse af 20. april til udvalget vedrørende de af handelsministeren fremsatte lovforslag.

Ifølge det radikale venstres ændringsforslag skal monopoltilsynet efter anmodning fra forbruger- og producentorganisationer kunne foretage undersøgelse af pris- og avanceforholdene på konkrete områder, hvor der er begrundet formodning om, at prisdannelsen er urimelig.

Der er her tale om en udvidelse af de gældende bestemmelser i monopolloven (§ 14 og § 19, stk. 2), således at undersøgelser skal kunne foretages også for de vareområder, hvor der ikke findes nogen konkurrencebegrænsning, og hvor konkurrencen altså er fri. Sådanne undersøgelser vil genindføre krigs- og efterkrigstidens tilstande, hvor prismyndighederne kan kræve alle mulige oplysninger af erhvervslivet. Sådanne undersøgelser er tidkrævende og bekostelige både for myndighederne og for erhvervslivet, uden at de har noget formål. Det skal føjes til, at forslaget regel om, at undersøgelser kun kan foretages, hvor der er begrundet formodning om, at prisdannelsen er urimelig, ikke ses at give erhvervslivet sikkerhed for, at der ikke vil blive tale

om et subjektivt, vilkårligt skøn over, hvornår en formodning er begrundet.

Regeringsforslaget vakte modstand, også fordi det ville medføre en uhyre administration. Det nu forelagte forslag vil også kunne give anledning til en ubegrænset udvidelse af administrationen.

Man må derfor henstille, at eventuelle undersøgelser over pris- og avanceforholdene fortsat begrænses til at omfatte de vareområder, hvor der findes konkurrencebegrænsning under en eller anden form.

Efter det oplyste indeholder lovforslaget endvidere en bestemmelse om, at monopoltilsynet i samarbejde med direktoratet for vareforsyning, forsåvidt angår varer, hvis fremstilling her i landet er beskyttet mod udenlandsk konkurrence som følge af importbegrænsning, skal søge belyst, hvorledes priserne her i landet forholder sig til priserne på tilsvarende varer i udlandet.

Det findes ikke nødvendigt, at der udstedes en særlig lovbestemmelse herom, idet en sådan undersøgelse kan iværksættes administrativt, eventuelt efter henstilling fra folketingets vareforsyningsudvalg, hvor dette spørgsmål naturligt hører hjemme.

Det skal fremhæves, at man herfra absolut må advare imod indførelse af en ny prislov, idet der herved faktisk sker en ændring af monopolloven, som ikke bør ændres, når ikke ganske ekstraordinære forhold taler derfor.

Endelig er det oplyst, at der er tale om en toårig forlængelse af monopollovens § 24. I trustkommissionens betænkning og i motiverne til monopolloven er bl. a. anført,

at en bestemmelse om forudgående godkendelse af prisforhøjelser modvirker prisfald og ikke er påkrævet under nogenlunde rolige prisforhold. Disse synspunkter må føre til, at § 24 bortfalder den 1. juli 1956, således som monopolloven bestemmer, og

man må bestemt henstille, at lovbestemmelsen ikke forlænges. Man kan også her henvise til, at den enighed, der var om monopolloven, ikke bør tilsidesættes ved en efter vor opfattelse upåkrævet forlængelse af lovens § 24.

Butikshandelens Fællesråd.

Grosserer-Societetets Komité.

Håndværksrådet.

Industrirådet.

Provinshandelskammeret.
